

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Extra Posten.

Torsdagen den 6 April 1820.

(Införes på begäran.)

Till Redaktören af Tidningen Anmärkaren.

Min Herre! Er Tidning hade tills för någon tid sedan hos Nationen förvärfvat sig ett nästan vördnadsbjudande anseende; och hvilken Fosterlandets och mensklighetens vän känner sig icke hos Redaktionen stå i den största förbindelse för hvad den gjort för den förnärmade rättvisans, den oskyldiges och förtrycktes, den för medborglighetens fria lif så nödvändiga publicitetens sak.

Men är man rättvisans och liberalitetens tolk i ett, skall man ock vara det i ett annat; och vill man ej af mången missänkas för brist på allvar, skall man ej med ett ytligt och pojktigt joller vidröra saker, som väl förtjena att annorlunda behandlas, omdömet må nu yttra sig gillande eller icke. Ni förstär jag talar om Er uppsats öfver Poet. Kalendern för i år. Jag lemnar nya och gamla Scholan i deras värde, men då den sednares anhängare så länge sett, huru litet det lösliga Journalistiska grineriet hejdar den förras utbredande bland Nationen, och gjort många vacklande och många affällingar äfven bland äldre bildade personer, så, om, sanningen är dem verkligt helig,

borde väl saken på ett helt annat sätt gripas an och till vederläggning sträng vetenskaplig deduction användas. Hvad tjennar sådant till som edra anmärkningar? Så pass kriticus är något hvar af den gamla scholans anhängare, och efter dessa lär ingen särdeles omvändelse förspörjas bland den nyas. Har man svurit den stränga rättvisan trohet, skall man ock visa det i allt, äfven på den litterära kritikens gebiet. Så der barbariskt skall man icke rusa fram. Ni synes då hålla den af lidne Röösgrens minne i ära, och inom kritikens område upplifva systemet att för ro skull piska folk, ännu obevist om man är skyldig eller oskyldig. Man borde icke tilltro Er denna inconsequens. I sanning måste man icke antingen handla mot bättre öfvertygelse, eller som en viss Redaktör, (hvilken på den nya litteraturens område synes, styrkan undantagen, ej olik en i faktningssårad tjur, som, utkommen på fältet, vill, under ursinnigt bölande, förstöra allt hvad som finnes) till den grad vara af fördomar beherrskad och i saknad af allt lefvande sinne för konsten, om man vill behandla Poetiska Kalenderns Utgifvare så, som Ni, m. H., som finner omslag och titelblad värd mesta uppmärksamheten, men allt det öfriga en ganska ringa, och vårdar Er icke en gång med ett ord nämna den herrliga Trohets-Sången, något hvaraf alla ädelt bildade och fosterlandiska sinnen måste kän-

na sig lifvade. Ni har nyligen inför Thronen erkänt Er Tidning hafva felat; Ni kan nu göra det om igen, men tillika inför Nationen, ty det är till det minsta ett fel både mot Thronen och Folket, att ställa under Er allmänna ogillande dom, denna det uppvaxande släktets af trohet, mod och de skönaste föresatser entusiastiskt lifvade Hyllnings-Sång, till dess blifvande Konung och Härförare. Men den enögde partiskheten kan förleda till allting. Är det frågan om de nyare Litteratörer och Skalder, så måste i vissas ögon allting obarmhertigt behandlas, och allt hvad som gifves, är en nådebevisning. Deremot, är frågan om äldre till en viss period och åsigt hörande Författare, så blir allting förträffligt, och må det då till och med icke tillvitas ett fruntimmer att i poesien skrida derhän i målningen att det behöfves snus. I Atterboms *Sånger vid Oscars-Festen* ser ni krogscener; men i *Vauxhallen* af Fru L. (denna skaldinna eljest i långt större åra än mången Akademist kan hålla henne) finner säkert Ni, och ännu säkrare en viss annan Redaktör, i sjelfva *utdunstningen* någonting gudomlig.

Af rubriken på er uppsats, skulle man icke under den kunnat vänta sig anmärkningar öfver Skaldestycket Skapelsen. Men det sker, emedan dess författare skrivit i Poetiska Kalendern. Underligt då, när Ni vill ha sakerna i ett sådant sammanhang, att Ni ej äfven gjort strödda anmärkningar öfver eller recenserat Sondéns *Latinska Grammatica*, Afzeli öfversättning af Eddan, och framförallt fulländat den Allmänna Journalens sakrika, djupsinniga, men, thy värr! i harmen öfver Palmblads lärda coketteri afbrutna recension öfver Svea. Edra anmärkningar ske dock egentligen, emedan Författaren börjat sin Skaldebana i Poet. Kalendern. Då hade Ni skolat göra dem i sammanhang med dylika öfver det nyligen utkomna Häftet af Götheborgska W. och W. Samhällets Handlingar, ty

i detta Samhälle började han sin Skaldebana med ett af detsamma prisbelönt Poem. Dock, detta må gerna lemnas derhän, och står det Er visserligen fritt att under rubriken Anmärkningar öfver Poet. Kalendern, göra anmärkningar öfver hvad annat som helst. Frågan är blott att det sker på ett värdigt och oväldigt sätt och icke så, att mången bland allmänheten tror, det Ni såsom litterär criticus eller anmärkare icke med nog redlighet går till väga, eller att en skugga faller på det ljus. Ni öfver andra ämnen upptändt för Nationen. Då Ni var den förste som inför Allmänheten fällde det kritiska omdömet öfver det ifrågavarande Skaldestycket, skedde det på ett sätt, som ej så synnerligen hedrar Er. Att detta Poem har sina ofullkomligheter, det kommer nog att i dagen framläggas, åtminstone väntar man det i Svensk Litteratur-Tidning, det enda af våra Dagblad, i hvilket man för närvarande får läsa något omdöme öfver en författare, fällt med rättvisa och lugn, hvilande på lärd och vetenskaplig grund, och sådant att arbetets karakter framstår för läsaren; men man hoppas ock att Poemets förtjenster icke skola förnekas. Skulle Ni, M. H., verkligen på allvar vilja förneka dem, endast påtvingande det oduglighet, så är Ni närmare än jag vetat beslägtad med vår litterära kritiks vilde, barbariske Röösgren. Sannerligen knappast han skall vara nog omenniska att påtvinga stropher sådana som denna, slutande 5:te sången, något tadelvärdt:

Sist kom den stilla qvällens stund,
Och solen sjönk i vestersalen.
Då slog ur enslig dyster lund
De höga toner Naktergalen.
Vid sångens underbara klang,
Förtjust ur östern månan sprang.

Eller denna, som börjar 6:te sången:

Och solen ses ur östern svalla
I tidens sjetta morgonstund.

De glada morgon-hymner skälla
Mot henne utur dal och lund.
Kring sköna jorden famnar dagen,
Och kysser kär de blomstrande behagen.

Eller ock denna vid slutet af 3:dje sången:

I purpurhyn så len och öm
Invid den klara silfverbäcken,
En ungdoms-kärleks sköna dröm,
Så leende står Rosenhäcken;
Vid skålmska vestavindens lek
En blygsam rodnad färgar kinden,
Af ömt begär hörs vid dess smek
En suckan då och då i vinden.

Jag vädjar till hvarje bildad och ädel
människa, och frågar om ett skaldeestycke
med sådana skönheter bör inför allmän-
heten anmälas med ett slags öfvermodigt
förakt, och såsom något, hvilket blott för-
tjenar att med ett penndrag öfverstrykas.

Något om musiken i England *).

Den mästare, som lärde foglarna sjun-
ga, var ostridigt densamma, som under-
visade människorna. Hvarje folkslag, äf-
ven det allravildaste, äger ett antal af ur-
minnes melodier, som, tillkomna mera
genom inspiration än composition, före-
dragas utan talang, men icke utan behag,
och äro djupt grundade i massan af dessa
sedvanor. Jag har ganska ofta gjort den
anmärkningen, att landtliga sånger i de
Franska provinser, der jorden bearbetas
med hästar, skilja sig ganska mycket från
sångerna i en trakt, der plögen drages af
tröga oxar. Om man vill kalla musik den
hos alla människor gemensamma förmåga
att förena tonerna till en rytmus, så

hafva Engelmännerna äfven en musik, ut-
märkt af en viss fin originalitet och en
melankolisk anda. Så ofta händelsen lå-
ter en af dessa gamla national-romanser
återljuda från någon af Londons theatrar,
väcka de sympathetiskt hos alla klasser af
åhörare en glad känsla.

Men musiken är äfven en *Konst*,
som, framgången utur calculens djup och
organernas fullkommande, blifvit ett stu-
dium och det högsta nöje för en hvar,
som vill äga smak och anses för känslö-
full. Ingenting är svårare att bestämma,
än hvilka musikens beståndsdelar tilhöra
naturen och hvilka det egensinniga men-
niskolynnet; emedan sjelfva musiken, som
konst betraktad, förändras nästan för hvar
tjugonde år, och är odräglig ej blott för
de enkla okunniga naturmänniskorna, ut-
tan i allmänhet äfven för Orientalerna. —
Det är utom all tvifvel, att det ytterst
complicerade väsendet i konstmessiga ton-
stycken frambringa ett alltför förvirradt
och tröttande intryck på dessa folkslags
tröga organer, och att af samma orsak
Engelmännerna aldrig kunna erhålla en ren
smak i denna konst, eller äri göra stora
framsteg.

Krutets upplifning har på det under-
baraste sätt förändrat fältmusiken. Vi
hafva vidt aflägsnat oss från dessa forn-
verldens folkslag, som under flöjternas ljud
tågade till striden. Vi måste hafva en
musik värdig våra eldvapen, och Tyskar-
na, detta äkta soldattolk, tillhörde den
åran att påfinna en sådan. Engelmännerna
begagnade den genast till fredliga lust-
barheter, och voro de första, som intvin-
gade pukor och trumpeter i vanliga con-
ceter, liksom de *med detta nya larm
velat befria sig från musiken!!* *).

*) Denna uppsats är ett utdrag utur första
bandet af en bok, kallad: *Raison, fo-
lie, petit cours de morale* etc. Vi
meddela den som en pikant och indivi-
duel åsigt; det öfverdrifna deri ligger
för hvarje läsare för mycket i dagen för
att behöfva en vederläggning.

*) Måne detta allvarsamma skämt endast
gäller om *Engelmännerna*, eller skulle
väl Författaren dermed vilja gifva så
mången annan af vår tids kompositörer
en vänlig vink, i anseende till den quan-
titativa praktiken och storheten i deras kom-

Mot slutet af sista århundradet sökte väl den namnkunniga Sachsaren *Händel* att gifva dem en musik; men han dog under sina bemödanden, och efterlemnade intet annat än en skola af oskickliga plagiatorer, hvilka af sjelfva Engelsmännen skattas efter *sitt egentliga värde*. Hvert år egnar man denna reformators minne en förskräcklig concert af 1200 instrumenter, som setter Westminster-kyrkans ofantliga hvalf på ett farligt prof.

En Nation, som kunde upptänka en så förfärlig scharivari, måste man anse för oåterställigen förlorad för musiken.

Engelsmännen hafva sedan nrmindres tider haft det slätaste musikaliska rykte; ty redan Cicero skämtade deröfver med sin Atticus. Också begriper man lätt, att deras fuktiga, oelastiska luft är föga tjenlig för tonernas rörelse, och att alla hörselorganer under tryckningen af dessa fuktiga luftmassor snart måste förlora all lätt rörlighet och finhet.

Om af förseende naturen der organiserat en människa till virtuos, så måste hon, liksom mamsell *Billington* *), skyn- da att komma till ett musikaliskt land. I detta fall behåller hon sin organs mekaniska förmåga, men vinner *sällan* renhet och korrekthet, och *aldrig* uttryck i sång. Det synes nästan som bland alla strupar blott de Italienska hade något intagande, rörande och menskligt. Med lå un-

positioner? Fly ej äfven vi ofta för musiken (melodien), för att likt druckna Bacchanter tumla omkring i den så kallade harmoniens labyrinth?

*) Fru (icke mamsell *Billington*) är ingen infödd Engelska, utan en Tyska. Hon är dotter till en Cantor *Weichsel* i Freyberg, och gifte sig med den Engelska musikern *Billington*. Hon saknade hvarken renhet, korrekthet eller uttryck. (Se *Gerbers Tonkünstler-Lexicon*, 1 Del., 2:dra uppl.)

dantag äro de öfrige Europas sångare mer eller mindre sonora instrumenter eller rörpipor, hvarigenom luften jagas.

I den närmaste och naturligaste för- ening har språket i England med klima- tet sammansvurit sig mot musiken. Detta, utur alla andra språk sammantiggda, torra, afstympade, hackade, hållnings- och enhetslösa tungomål motstår all melodie, liksom en skör och lättbruten metall ej böjer sig till tråddragning *). När jag hör en sångare i sin strupe omvältra Engelska stafvelser, så förekommer han mig liksom en förtalare, som är dömd att gurgla sig med småspik **)

Vid all Engelsk uppfostran upptager musiken föga tid, emedan mästarne äro högst medelmåttiga, de lärande ganska liknöjde, öfningsarna svaga och kalla, instrumenterna mera eleganta än fullkcmli- ga (?). Med barnskorna bortläggas Piano och Harpan, eller lemnas i andra händer. Man afskakar Sonaternas ok, — dermed har jag sagt allt! Musikens studium har ingen annan driffjäder än den småaktiga- ste af all fåfänga — efterhärmingens.

Men hvad gör Engelskorna utan mu- sik med sin tid, sin sarmulenhets och si- na hjertan. Det är möjligt att de försä- ka ett så fruktlöst arbete för allvarsamma och nyttiga sysselsättningar; det är möj- ligt, att deras känslor äro så djupa, deras smärtor så sanna, att de ej önska någon förströelse. *Musiken är det härligaste accompagnement för ettikettmessiga melankolier. Men detta privilegium äger den blott i sådana länder, der den hög- sta lycka består deri att vara en olycklig på modet!* (Slut e. a. g.)

*) Musikens motståndare skulle kunna säga, att Engelska språket duger till nå- got bättre än till tråddragning.

***) Gurgling med spik var verkligen ett straff, som de Spartanska lagarna pålä- de förtalare.

N:o 29 utgifves nästa Måndag.

Stockholm, tryckt hos JOHAN IMNELIUS, 1822.